

# S. Sayısı : 95

## Tokad, Çorum ve Balıkesir vilâyetlerindeki depremden müteessir olan mıntikalarda zarar görenlere yapılacak yardım hakkında kanun lâiyhası ve Muvakkat encümen mazbatası (1/924)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar dairesi müdürlüğü

Sayı: 6/75

12 . I . 1943

### Büyük Millet Meclisi Yüksek Reislğine

Tokad, Çorum ve Balıkesir vilâyetlerindeki depremden müteessir olan mıntikalarda zarar görenlere yapılacak yardım hakkında hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 7 . I . 1943 tarihli toplantısında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabı mucibesıyla birlikte sunulmuştur.

Başvekil

Ş. Saracoğlu

### Esbamı mucibe lâiyhası

Tokad, Çorum ve Balıkesir vilâyetleri dahilinde vukubulan son depremin bu vilâyetlere tabi bazı kaza, nahiye ve köylerde ağır hasar tevhit etmiş olması hasebiyle, zarar görenlere yardım yapılması zaruri görülmüştür.

Yapılacak yardım için (Erzincan'da ve Erzincan yer sarsıntısından müteessir olan mıntakada zarar görenlere yapılacak yardım hakkındaki) 3773 sayılı kanun hükümleri aynen alınmıştır.

Depremden evleri tamamen yıkılan veya çok hasara uğrayan vatandaşlara icabeden yapı malzemesi yardımında ve icabında nakdî yardımda bulunmak üzere Nafia vekâleti bütçesinde yeniden açılacak bir fasla 1 000 000 liralık fevkalâde tahsisat konulmasını temin için de ilişik olarak sunulan lâiyhaya muvakkat bir madde eklenmiştir.

### Muvakkat encümen mazbatası

T. B. M. M.

Muvakkat encümen

Karar No. 2

Esas No. 1/924

14 . I . 1943

### Yüksek Reislğe

Başvekâletin 12 . I . 1943 tarih ve 75 - 6/2 sayılı tezkeresiyle Encümenimize havale buyurulan (Tokad, Çorum ve Balıkesir vilâyetlerindeki depremden müteessir olan mıntikalarda zarar görenlere yapılacak yardım hakkında kanun lâ-

yihası) Nafia vekili ve Maliye vekâleti memuru huzuriyle tetkik olundu.

Hükümetin mucip sebeplerinde gösterildiği üzere bu lâiyha ile yapılmak istenen yardım çok yerinde görülerek maddelerinin müzakeresine

geçildi.

Deprem, yersarsıntısı, zelzele gibi kullanılan muhtelif tâbirlerden yersarsıntısı kabul edilerek lâyhada buna göre kelime değişiklikleri yapılmıştır.

Birinci ve ikinci maddeler mucibince zarar gören memurlar ve müstahdemlere verilecek avansın istirdat edilmemek üzere yardım şeklinde verilmesi düşünülmüş ise de buna mukabil memur ve müstahdemlere ücret ve yetimlerle tekaütlerine dörder aylık avans verilmesi ve bu paraların dört yılda tahsil olunması ciheti tercih edilmiş ve yersarsıntısı olan yerlerde belediyelerin gelir kaynakları da harap olmuş ve hususi idareler de bununla fazla sarsılmış olduğundan bu müesseseler memur ve müstahdemlerine ve yetimlerine ve tekaütlerine verilecek avansın da Maliyece verilmesi münasip görülmüş ve birinci ve ikinci maddeler buna göre yazılmıştır.

3. 4. 5 ve 6 ncı maddeler avnen kabul edilmiştir. Zarar gören halka Hükümetce yardım olarak dağıtılacak inşaat malzemesinin Devlet kara ve deniz vasıtalarında meccanen nakli muvafık görülmüş ve bu yolda bir madde ilâve edilmiştir.

Yersarsıntısından harap olan kasabalarda yıkılan belediye binalarının bu belediyelerin, gelir kaynakları mahvolması dolayısıyla uzun yıllar yapılmalarına imkân bulamayacaklarından yıkılan belediye dairelerinin Hükümetce yeniden inşa veya tamir edilmesi ve lüzumlu tesis-

lerinin yapılması gerekli görülmüş ve buna göre bir madde ilâve olunmuştur.

Zarar görenlerin kasabalardan 15 - 25 kilo çivi, 1,5 - 3 metre küp kereste ve köylerde fakirlerin 10 - 15 kilo çivi ve 20 - 30 lira para olmak üzere yardım yapılması tesbit edildiği Encümenimize tevdi edilmiş muhtelit bir komisyon raporunda gösterilmiş ve Hükümet tarafından da bu yolda izahat verilmiştir. Bu miktarlarla kâfi bir yardım yapılmış olamayacağına kanaat getiren Encümenimiz Maliye vekili ile de mutabık kaldıktan sonra muvakkat maddedeki tahsisatın bir buçuk milyon liraya çıkarılmasına karar vermiş ve ona göre maddeye yarım milyon lira ilâve edilmek suretiyle hazırlanan lâyiha, müstacelen ve tercihan müzakere edilmek üzere Yüksek Heyete sunulmuştur.

Mu. En. Reisi	M. M.	Kâtip
Sinob	Tokad	Bolu
C. K. Inceday	A. Galib Pekel	Dr. Zihni Ülgen
Kayseri	Çorum	Malatya
Ö. Taşcıoğlu	S. Köstekçioğlu	İmzada bulunmadı
Tokad	Balıkesir	Malatya
Cemal Kovalı	S. Uzay	O. Taner
Sivas		Seyhan
A. N. Demirağ		İmzada bulunmadı
Ankara		Gaazianteb
İmzada bulunmadı		Dr. A. Melek
	Tokad	
	H. Nazmi Keşmir	

## HÜKÜMETİN TEKLİFİ

*Tokar, Çorum ve Balıkesir vilâyetlerindeki depremden müteessir olan mıntakalarda zarar görenlere yapılacak yardım hakkında kanun lâyihası*

**MADDE 1.** — Tokad, Çorum ve Balıkesir vilâyetlerinde vuku bulan depremden müteessir olan mıntakanın İcra Vekilleri Heyetince tesbit edilecek olan mahallerinde; Umumî muvazeneden maaş ve ücret alan memur ve müstahdemlerden yardıma muhtaç olacak derecede malen veya bedenen ehemmiyetli zararlara uğradıkları mahallî idare heyetlerince tasdik olunanlara, maaş ve ücretleri tutarının iki mislini

## MUVAKKAT ENCÜMENİN DEĞİŞTİRİŞİ

*Tokad, Çorum ve Balıkesir vilâyetlerindeki yer sarsıntısından müteessir olan mıntakalarda zarar görenlere yapılacak yardım hakkında kanun lâyihası*

**MADDE 1.** — Tokad, Çorum ve Balıkesir vilâyetlerinde vukubulan yer sarsıntısından müteessir olan mıntakanın İcra Vekilleri Heyetince tesbit edilecek olan mahallerinde, Umumî muvazeneden maaş ve ücret alan memur ve müstahdemlerden yardıma muhtaç olacak derecede malen veya bedenen ehemmiyetli zararlara uğradıkları mahallî idare heyetlerince tasdik olunanlara, maaş ve ücretleri tutarının üç

Hü.

ve mütekaif ve yetimlere maaşları tutarının üç mislini geçmemek üzere İcra Vekilleri Heytince tâyin edilecek miktarda avans verilir.

Henüz tahsis muamelesi yapılmamış olan yetimlere avans itasında, yetim maaşına veya ikramiyeye mesnet olan memuriyet maaşları esas tutulur.

Bu avanslar maaş ve ücretlerden müsavi taksitlerle tevkif olunmak suretiyle 1 haziran 1943 tarihinden itibaren âzami iki sene zarfında istirdat olunur.

İkramiyeye müstahak olanların borçları ikramiyelerinden tevkif edilir.

Tahsis muamelesi yapılmamış olan yetimlerden nüfus kayıtları ziyaa uğramış bulunanların istihkak iddialarının tevsiki için idare heyetleri mazbatları da kabul olunur. Bu maddenin tatbiki için nüfus dairelerinden alâkalıların talebi üzerine verilecek kayıt suretleriyle idare heyetlerince verilecek mazbatalar, her türlü harç ve resimden muafır.

**MADDE 2. —** Birinci madde mucibince İcra Vekilleri Heyetince tesbit edilecek yerlerde mülhak bütçeli idarelerle hususi idare ve belediyelerden ve 3659 sayılı kanuna tâbi müesseselerden maaş ve ücret alan memur ve müstahdemlerle mütekaif ve yetimlerden birinci maddede yazılı şekilde zarar gördükleri tasdik edilecek olanlara, aynı maddede yazılı şekil ve miktarda avans ita ve istifasına alâkalı vekiller mezundur.

Henüz tahsis muamelesi yapılmamış olan yetimler hakkında da 1 nci madde hükmü tatbik olunur.

Bu madde hükmüne tevfikana verilecek avansların tediyesine malî istitaatı müsait olmayan belediyelerle vilâyet hususi idarelerine bu avansı karşılamak üzere, Hazinece kefalet edilmek suretiyle kredi açtırılır.

**MADDE 3. —** Birinci madde mucibince İcra Vekilleri Heyetince tesbit edilecek yerlerdeki muvazenei umumiyeye dahil dairelerle mülhak bütçeli dairelerin mefruşat, demirbaş, tenvir, teshin, kırtasiye, müteferrika, icar bedeli, inşa-

Muvakkat E.

mislini ve mütekaif ve yetimlere maaşları tutarının dört mislini geçmemek üzere İcra Vekilleri Heyetince tâyin edilecek miktarda avans verilir.

Henüz tahsis muamelesi yapılmamış olan yetimlere avans itasında, yetim maaşına veya ikramiyeye mesnet olan memuriyet maaşları esas tutulur.

Bu avanslar maaş ve ücretlerden müsavi taksitlerle tevkif olunmak suretiyle 1 haziran 1943 tarihinden itibaren dört sene zarfında istirdat olunur.

İkramiyeye müstahak olanların borçları ikramiyelerinden tevkif edilir.

Tahsis muamelesi yapılmamış olan yetimlerden nüfus kayıtları ziyaa uğramış bulunanların istihkak iddialarının tevsiki için İdare heyetleri mazbatları da kabul olunur. Bu maddenin tatbiki için nüfus dairelerinden alâkalıların talebi üzerine verilecek kayıt suretiyle İdare heyetlerince verilecek mazbatalar her türlü harç ve resimden muafır.

**MADDE 2. —** Birinci madde mucibince İcra Vekilleri Heyetince tesbit edilecek yerlerde mülhak bütçeli idarelerle hususi idare ve belediyelerden ve 3659 sayılı kanuna tâbi müesseselerden maaş ve ücret alan memur ve müstahdemlerle mütekaif ve yetimlerden birinci maddede yazılı şekilde zarar gördükleri tasdik edilecek olanlara aynı maddede yazılı şekil ve miktarda avans ita ve istifasına alâkalı vekiller mezundur.

Henüz tahsis muamelesi yapılmamış olan yetimler hakkında da birinci madde hükmü tatbik olunur. Bu madde hükmüne göre hususi idarelerle belediyelerce verilecek avans karşılığı Hazinece bu idareler namma kredi açtırılmak suretiyle temin olunur.

Hususi idareler ve belediyeler verecekleri bu avansları tahsil ettikçe Hazineye yatırırılar ve bu avansları dört yıl içinde tamamen tahsil ve Hazineye teslim mecburdurlar.

**MADDE 3. —** Hükümetin üçüncü maddesi aynen kabul edilmiştir

Hü.

Muvakkat E.

at, defatir ve evrakı matbua, harcırah, tedavi ve yol masrafı ihtiyaçlarına tahsis edilmek üzere her dairenin 1942 malî yılı bütçesinin tasarufu mümkün olan tertiplerinden o daire bütçesinde açılacak hususi bir fasla İcra Vekilleri Heyeti kararıyla münakale yapılabilir.

**MADDE 4.** — Yersarsıntısından zarar görenlere yardım maksadiyle ecnebi memleketlerden gönderilecek olan her türlü eşya, malzeme, erzak ve vasıtalar deprem tarihinden itibaren bir sene müddetle gümrük resmiyle her türlü vergi ve resimlerden ve belediye resimleriyle Devletçe idare edilmekte olan limanlarda liman ücret ve resimlerinden muaftır.

**MADDE 5.** — Birinci madde mucibince İcra Vekilleri Heyetince tesbit edilecek yerlerde:

A) Sahip ve zilyed bulunduğu veya kira ile oturduğu evi yıkılmış veya içinde barınılmıyacak derecede mahv ve harap olmuş bulunanlar namına mezkûr mahaller varidat dairelerince 423, 797, 1833, 1837, 1882, 1996, 2395, 2416, 2430, 2728, 2729, 2731, 2897 sayılı kanunlarla zeyil ve tadilleri mucibince zelzelenin vukuu tarihine kadar tahakkuk ettirilipte henüz tahsil edilmemiş olan kazanç, iktisadi buhran vergileriyle ruhsat ve unvan tezkeresi ve vergi karnesi borçları, hayvanlar, arazi, bina, bina buhran, muamele, muhtelif maddeler istihlâk, veraset ve intikal, yol vergileriyle bilûmum belediye vergi ve resimleri ve zamları terkin olunur.

Belediyelerle hususi idarelere ait vergi ve resimlerin terkinini kendi usulleri dairesinde ve diğer vergilerin terkinini mahallî idare heyetleri kararıyla yapılır.

Zelzelenin vukuu tarihine kadar olan zamana ait olup henüz tarh ve tahakkuk ettirilmemiş olan vergiler tahakkuk ettirilmez.

B) İkametgâhı yıkılmamış veya oturulmıyacak derecede mahv ve harap olmamış olanlardan ticarethanesi veya akarı yıkılmış veya mahv ve harap olmuş bulunanların yalnız bu ticarethane ve akarlarından mütevellit vergiler hakkında da (A) fıkrası hükmü tatbik olunur.

**MADDE 6.** — 3437 sayılı kanunun, ekici ile alıcı arasında tütün alım ve satımının denk halinde yapılacağı hakkındaki 49 ncu maddesi hükmü, zelzeleden zarar gören mmtakalarda

**MADDE 4.** — Yersarsıntısından zarar görenlere yardım maksadiyle ecnebi memleketlerden gönderilecek olan her türlü eşya, malzeme, erzak ve vasıtalar bu kanunun neşri tarihinden itibaren bir sene müddetle gümrük resmiyle her türlü vergi ve resimlerden ve belediye resimleriyle Devletçe idare edilmekte olan limanlarda liman ücret ve resimlerinden muaftır.

**MADDE 5.** — Birinci madde mucibince İcra Vekilleri Heyetince tesbit edilecek yerlerde:

A) Sahip ve zilyet bulunduğu veya kira ile oturduğu evi yıkılmış veya içinde barınılmıyacak derecede mahv ve harap olmuş bulunanlar namına mezkûr mahaller varidat dairelerince 423, 797, 1833, 1837, 1882, 1996, 2395, 2416, 2430, 2728, 2729, 2731, 2897 sayılı kanunlarla zeyil ve tadilleri mucibince yersarsıntısının vukuu tarihine kadar tahakkuk ettirilipte henüz tahsil edilmemiş olan kazanç, iktisadi buhran vergileriyle ruhsat ve unvan tezkeresi ve vergi karnesi borçları, hayvanlar, arazi, bina, bina buhran, muamele, muhtelif maddeler istihlâk, veraset ve intikal, yol vergileriyle bilûmum belediye vergi ve resimleri ve zamları terkin olunur.

Belediyelerle hususi idarelere ait vergi ve resimlerin terkinini kendi usulleri dairesinde ve diğer vergilerin terkinini mahallî idare heyetleri kararıyla yapılır.

Yersarsıntısının vukuu tarihine kadar olan zamana ait olup henüz tarh ve tahakkuk ettirilmemiş olan vergiler tahakkuk ettirilmez.

B) İkametgâhı yıkılmış veya oturulmıyacak derecede mahv ve harap olmamış olanlardan ticarethanesi veya akarı yıkılmış veya mahv ve harap olmuş bulunanların yalnız bu ticarethane ve akarlarından mütevellit vergiler hakkında da (A) fıkrası hükmü tatbik olunur.

**MADDE 6.** — Hükümetin altıncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

1942 yılı mahsulü tütünlerin alım ve satımında tatbik edilmez.

Bu mntakalar İcra Vekilleri Heyetince tesbit edilir.

**MUVAKKAT MADDE —** 1942 malî yılı Nafia vekâleti bütçesinde (Tokad, Çorum ve Balıkesir vilâyetleri dahilinde yersarsıntısından müteessir olan mntakalarda yapılacak işler ve yardımlar) adıyla açılan 784 ncü fasla 1 000 000 lira fevkalâde tahsisat konulmuştur.

Bu tahsisatın sarf şekilleri İcra Vekilleri Heyetince tâyin olunur.

**MADDE 7. —** Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

**MADDE 8. —** Bu kanun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

7. I. 1943

Bğ. V.	Ad. V.	M. M. V.
Ş. Saracoğlu	H. Menemencioğlu	A. R. Artunkal
Da. V.	Ha. V.	Ma. V.
R. Peker	N. Menemencioğlu	F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
Yücel	A. F. Cebesoy	Sırrı Day
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. H. Alataş	R. Karadeniz	Ş. R. Hatipoğlu
Mü. V.		Ti. V.
F. Engin		Dr. B. Uz

Muvakkat E.

**MADDE 7. —** Birinci madde mucibince tesbit edilecek yerlerde yapılacak yardıma ait inşaat malzemesi Devlet kara ve deniz nakil vasıtalarında parasız nakledilir.

Nakledilecek malzemenin cins ve miktarı ve parasız nakil müddeti İcra Vekilleri Heyetince tesbit olunur.

**MADDE 8. —** Birinci madde mucibince tesbit edilecek yerlerde yersarsıntısından yıkılan belediye binalarının yeniden inşa veya tamiri ve tesisleri için 1943 malî yılı bütçesinde açılacak bir fasla kâfi tahsisat konur.

**MUVAKKAT MADDE —** 1942 malî yılı Nafia vekâleti bütçesinde (Tokad, Çorum ve Balıkesir vilâyetleri dahilinde yersarsıntısından müteessir olan mntakalarda yapılacak işler ve yardımlar) adıyla açılan 784 ncü fasla 1 milyon 500 bin lira fevkalâde tahsisat konulmuştur.

Bu tahsisatın sarf şekilleri İcra Vekilleri Heyetince tâyin olunur.

**MADDE 9. —** Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

**MADDE 10. —** Bu kanun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.